

HYVIL

Sosiaalihuollon palvelu-uudistus: Missä mennään nyt?

Kuntamarkkinat 16.9.2026

Sami Uotinen, johtava juristi

Ellen Vogt, erityisasiantuntija

Uudistuksen tausta tiivistetysti

- Sosiaalipalvelujen uudistamistyöryhmän ja alaryhmän (sosiaalihuollon työllistymistä edistävien palvelujen uudistaminen) toimikausi oli 15.8.2025-31.1.2026.
- Työryhmän tavoitteena oli valmistella ehdotus sosiaalipalvelujen uudistamiseksi
- Uudistuksen tuli mahdollistaa hyvinvointialueille palvelujen järjestämisen nykyistä joustavammin ja asiakaslähtöisemmin alueelliset erityispiirteet huomioiden
- Uudistuksen tuli tuottaa yhteensä 112 miljoonan euron vuotuiset pysyvät säästöt.

**Tavoitteena
joustot ja
säästöt**

Lausuntokierroksen jälkeen (versio 1.7.2026)

- ***Seuraavassa esitetty perustuu lainsäädännön arviointineuvostolle toimitettuun lausuntokierroksen jälkeiseen versioon 1.7.2026***
- Esitystä tarkennettu lausuntopalautteen perusteella sekä sisällöllisesti että lakiteknisesti.
- Muutoksia erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden osalta
- Työikäisten palveluja koskevaa säännöskokonaisuutta on selkeytetty kohderyhmän ja sisällön osalta.
 - Palvelut koottu yhteen pykälään -> toimintakyvyn ja osallisuuden tuki
 - Luovuttu kokonaan etuussidonnaisuudesta, velvoittavuudesta ja työssäolovelvoitteen kertymisestä
- Uusi liitelaki työvoimaviranomaisen harkinnanvaraisesta työllisyyspoliittisesta avustuksesta
 - Voidaan myöntää järjestöille työllistämistoimintaan
- Lapsiperheiden palveluja koskeva sääntelyä on tarkennettu merkittävästi

Keskeisimpiä muutosehdotuksia

(1.7.2026 versio)

Keskeiset ehdotukset – sosiaalityö ja sosiaaliohjaus

- Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus ovat sosiaalihuollon viranomaistehtävistä ja asiakkaan tukemisesta muodostuvaa **sosiaalihuollon ydintoimintaa**.
 - **Eivät** enää olisi määritelmällisesti **sosiaalipalveluita**
- **Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus olisivat ensisijaisia suhteessa sosiaalipalveluihin**, jos ne olisivat asiakkaan tuen tarpeisiin vastaamiseksi sopivia ja riittäviä.
- Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen työn kohdentumisen painopisteet ehdotetaan täsmennettäväksi lainsäädännössä.
- Sosiaalityönä ja sosiaaliohjauksena annettavan tuen järjestämisestä ehdotetaan tehtäväksi kirjallinen hallintopäätös **vain** asiakkaan pyynnöstä.

Sosiaalityöntekijän erityiset tehtävät

- Sosiaalityöntekijä vastaa asiakastilanteista tai asiakkuuksista,
 - jotka edellyttävät vaativaa ammatillista tai eettistä harkintaa, vaativan monialaisen yhteistyön johtamista ja asiakkaan saaman laaja-alaisen tuen yhteensovittamista taikka erityisen tutkimuksellisen ja kokemuksellisen tietopohjan soveltamista.
 - joissa vaaditaan erityistä ammatillista osaamista asiakkaan suojelun tarpeen taikka asiakkaan tarvitsemien palvelujen laadun tai laajuuden vuoksi.
- Sosiaalityöntekijän erityisistä tehtävistä säädetään lisäksi sosiaalihuollon ammattihenkilölaissa ja sosiaalihuollon erityislaeissa.

Erityisen tuen tarve ja hyvinvoinnin edistäminen

- Erityisen tuen tarpeessa oleva henkilö ja lapsi
 - Määritelmä siirrettäisiin omaan pykälään. Samaan yhteyteen myös säännökset siitä, kuinka asiakkaan erityisen tarve tulee huomioida sosiaalihuollon järjestämisessä, suunnittelemisessa ja toteuttamisessa.
 - Sosiaalihuollon toteuttamista koskevaan sääntelyyn liittyisi myös erityisiä velvoitteita koskien ko. asiakkaita.
- Sosiaalihuoltolakiin ehdotetaan lisättäväksi hyvinvoinnin edistämistä koskeva säännös.

Yhteyden saaminen, sosiaalihuollon asiakkuus ym.

- **Yhteyden saaminen** sosiaalihuoltoon neuvonnan ja ohjauksen saamiseksi viipymättä varmistettaisiin uudella sääntelyllä, jonka tarkoituksena olisi sujuvoittaa sosiaalihuollon asioiden käsittelyn alkuvaihetta ja varmistaa siihen riittävä osaaminen.
- Lisäksi ehdotetaan, että asiakkaalla olisi **oikeus henkilökohtaiseen keskusteluun** tarkoituksenmukaisen sosiaalihuollon ammattihenkilön kanssa viimeistään **seitsemäntenä arkipäivänä** sosiaalihuoltoasian vireilletulosta.
- Sosiaalihuollon asiakkuuden alkamista ja sosiaalihuollon asian vireilletuloa selkeytettäisiin.

Palvelutarpeen arvioinnista luovutaan

- Palvelutarpeen arvioinnista käsitteenä luovuttaisiin ja siirryttäisiin käyttämään käsitettä **tuen tarpeen arviointi**. Muutoksen tarkoituksena olisi korostaa sosiaalihuollon kokonaisvaltaista tukea palvelukeskeisyyden sijaan.
- Palvelutarpeen arviointia koskevista määräajoista luovuttaisiin.
- Tuen tarpeen arvioiminen toteutettaisiin
 - neuvonnan ja ohjauksen yhteydessä tai
 - seitsemän arkipäivän kuluessa järjestettävän henkilökohtaisen keskustelun taikka
 - tarvittaessa sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen jatkotyöskentelyssä.

Asiakassuunnitelma ja omatyöntekijä

- Asiakkaalle laadittaisiin asiakassuunnitelma silloin, kun asiakkaan tilanne, tuen tarve tai hänelle myönnetty tuki on sellaista, että asiakkaan sosiaalihuollon suunnittelu, toteuttaminen tai seuranta sitä edellyttävät.
 - Sääntelyn tarkoituksena olisi kohdentaa asiakassuunnitelman laatiminen erityisesti asiakkaille, jotka siitä hyötyvät tai joiden sosiaalihuollon suunnittelemisessa, toteuttamisessa ja seurannassa asiakassuunnitelma on tarpeellinen.
- Sosiaalihuoltolaissa ehdotetaan täsmennettäväksi sääntelyä hyvinvointialueen velvollisuudesta arvioida säännöllisesti asiakkaan sosiaalihuollolle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja sitä, vastaako asiakkaan saama tuki hänen tarpeisiinsa.
- Asiakkaalle nimettäisiin omatyöntekijä, jos se on asiakkaan tuen tarpeisiin vastaamiseksi tarpeellista.
 - Näin omatyöntekijän tukea kohdennettaisiin niille asiakkaille, jotka siitä hyötyvät.
- Kuitenkin erityisen tuen tarpeessa olevalle asiakkaalle tulisi aina laatia asiakassuunnitelma ja nimetä omatyöntekijä.

Sosiaalihuollosta vastaava viranhaltija ym.

- Hyvinvointialueella olisi oltava sosiaalihuollosta vastaava viranhaltija. Tämän tehtävänä olisi johtaa, ohjata ja valvoa sosiaalihuollon toiminnan sisällöllistä kokonaisuutta vastaten sen lainmukaisuudesta, laadusta ja asiakasturvallisuudesta. Lisäksi vastaava viranhaltija vastaisi sosiaalihuollon sisällöllisestä kehittämisestä ja osaltaan sosiaalihuollon valmiudesta ja varautumisesta.
- Sosiaalipäivystykseen liittyvä velvoite järjestää päivystystä terveydenhuoltolaissa tarkoitettujen päivystysyksiköiden yhteydessä kumottaisiin.
- Perheoikeudellisia ja lastenvalvojan tehtäviä täsmennetään kokoamalla tehtävät yhteen pykälään

Palvelut - lapsiperheet

- Sosiaalihuollon lapsia koskevista ilmoituksista säädettäisiin sosiaalihuoltolaissa.
- Uusi perheen vuorovaikutuksen ja hyvinvoinnin tuen palvelu.
 - Koottaisiin yhteen nykyisen lain 18 §:n mukainen perhetyö, 26 §:n mukainen kasvatus- ja perheneuvonta sekä lastensuojelulain 36 §:n mukainen tehostettu perhetyö ja kotiin vietävän tai ryhmämuotoisen perhekuntoutuksen muodot
 - Muutoksen tarkoituksena olisi purkaa päällekkäisiä palvelurakenteita ja mahdollistaa asiakkaan saama riittävä tuki joustavasti, ilman että hänen asiakkuutensa täytyy siirtää toiseen palveluun tai toisen lainsäädännön mukaiseen palveluun.
- Lisäksi ehdotetaan sääntelyä mahdollisuudesta taloudellisen tuen maksamiseen erityisen tuen tarpeessa olevalle lapselle.

Kirjaaminen

- Kirjaamista koskeva sääntely keskitettäisiin asiakastietolakiin ja sääntelyä samalla kevennettäisiin.
- Palvelutarpeen arvion kirjaamista koskeva sääntely kumottaisiin.
- Kirjaamista koskeva sääntely ohjaisi jatkossa kirjaamaan asiakaskertomukseen vain asiakkaan tilanteen kannalta olennaiset ja riittävät tiedot.
- Muutoksilla mahdollistettaisiin myös ohjauksen ja neuvonnan kirjaaminen ennen varsinaisen asiakkuuden alkua.

Työllistymistä tukevien ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelujen uudistaminen

(1.7.2026 versio)

Miten sosiaalihuollon lainsäädäntä ehdotetaan muutettavaksi?

- Ehdotetaan kumottaviksi
 - Laki kuntouttavasta työtoiminnasta
 - Vuoden 1982 sosiaalihuoltolain 27 d ja 27 e §:t
 - vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta (27 d §)
 - vammaisten henkilöiden työtoiminta (27 e §)
- Voimassa olevan sosiaalihuoltolain 17 §:n mukainen sosiaalinen kuntoutus ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä ja edellä kumottaviksi ehdotetuista palveluista muodostetaan uusi toimintakyvyn ja osallisuuden tuen palvelu.
 - Osana palvelua voitaisiin järjestää työtoimintaa.
- Muutos ei ulotu uuden vammaispalvelulain kehitysvammaisten työtoimintaan (VPL 27 §)

Toimintakyvyn ja osallisuuden tuki

- Olisi 'puhdas' sosiaalipalvelu, jonka tavoitteena toimintakyvyn vahvistaminen sekä osallisuuden tukeminen
 - vapaaehtoinen palvelu
 - lähtökohta sosiaalihuollon arviointi ja asiakkaan tuen tarve
- Ei työttömyysturvakytköstä, eikä työvoimapoliittista velvoittavuuskytköstä
 - Ei myöskään yhteyttä perustoimeentulotuen perusosan alentamiseen
- Säännös on sisällöltään laaja, ei ikäryhmäsidonnainen
 - Mahdollistaa hyvin monenlaisen palvelun järjestämisen asiakkaiden tuen tarpeiden mukaan
 - Työtoiminnasta pykälässä omat täsmentävät säännökset mm.
 - ei saa hankkia yritykseltä
 - vakuutusturva
- Muutoksen voimaan tulo muista säännöksistä poikkeava 1.1.2027
 - Siirtymäaika 30.6.2027 saakka

Työllisyyspoliittinen tuki

- Työvoimapalveluiden osalta työvoimaviranomaisen tehtäviä laajennettaisiin siten, että se voisi myöntää yhdistyksille ja säätiöille tukea pitkään työttömänä olleiden työnhakijoiden työnhaun ja työllistymisen yleisten edellytysten parantamiseen.
 - Kyseessä olisi työvoimaviranomaiselle uusi harkinnanvarainen tehtävä.
 - Tarkoitus ei ole, että tukea myönnettäisiin samankaltaiseen palveluun, mikä kuntouttava työtoiminta on ollut
- Myönnettävällä tuella toteutettavaa toimintaa ei luettaisi varsinaiseksi työvoimapalveluksi.
 - Palvelussa olon aikana työttömälle voidaan kuitenkin myöntää harkinnanvaraista kulukorvausta
- Työllisyyspoliittisella tuella järjestettävä toiminta olisi työnhakijaa työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä velvoittavaa.
 - Osallistumisesta kieltäytyminen tai sen keskeyttäminen ilman pätevää syytä johtaisi korvauksettoman määräajan tai työssäolovelvoitteen asettamiseen.
 - Osallistuminen huomioitaisiin työssäolovelvoitteen täyttymisessä sekä koulutusta vailla olevia nuoria koskevan, työttömyysturvalain 2 luvussa säädetyn rajoituksen lakkaamisessa.
- Voimaantulo 1.4.2027

Muita mukana olevia lakimuutoksia

Asiakasmaksut

- Pitkäaikaisesta ympärivuorokautisesta palveluasumisesta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta sekä jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta perittäviä maksuja korotettaisiin.
 - Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksu saa olla enintään 87,5 prosenttia asiakkaan kuukausituloista
 - Ns. puoliso-tilanteissa jatkossa enintään 43,75 prosenttia
 - Huom. pitkäaikaisen perhehoidon jatkossakin 85 prosenttia / 42,5 prosenttia
 - Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta perittävän asiakasmaksun maksuprosentteja korotettaisiin yhdellä prosenttiyksiköllä

Lastensuojelulain uudistaminen (II-vaihe)

- muutamia huomioita

- Osana sosiaalihuoltolain uudistusta ehdotetaankin yhdistettäväksi nykyiset ilmoituskäytännöt ja vireilletulo siten, että jatkossa kaikki asiakkuudet käynnistyisivät sosiaalihuoltolain mukaisina asiakkuuksina.
 - Sosiaalihuoltolaissa säädettäisiin jatkossa lastensuojeluilmoituksesta sekä ennakollisesta lastensuojeluilmoituksesta.
- Lastensuojelun asiakkuuden kynnystä uudistettaisiin niin ikään ja sitä nostettaisiin lähemmäs nykyistä huostaanottokriteeriä.
- Nykyisistä avohuollon tukitoimista ehdotettuun lakiin jäisivät nykyistä 35 §:ää vastaava säännös toimeentulon ja asumisen turvaamisesta
- Lisäksi avohuollon tukitoimena olisi tarvittaessa järjestettävä myös ympärivuorokautista perhekuntoutusta avohuollon sijoituksena kuten tälläkin hetkellä.
- Lakiin jäisi edelleen jälkihuoltoa koskeva sääntely tarkoittaen muun muassa säännöksiä koskien jälkihuolto-oikeutta ja -jälkihuollon sisältöä.

Taloudelliset vaikutusarviot

Taloudelliset vaikutukset - valtiontalous

Muutos	2027	2028 lähtien
Asiakassuunnitelmaan ja tuen tarpeen arviointiin liittyvien kirjaamisvelvoitteiden keventäminen	-17 miljoonaa euroa	-34 miljoonaa euroa
Palvelutarpeen arviointien korvaaminen tuen tarpeen arvioinnilla	-3,15 miljoonaa euroa	-6,3 miljoonaa euroa
Sosiaalitoimen ja sosiaaliohjauksen palvelupäätösten teosta luopuminen	-0,65 miljoonaa euroa	-1,3 miljoonaa euroa
Kasvatus- ja perheneuvonnan ja perhetyön palveluiden yhdenmukaistaminen ja uudesta perheen vuorovaikutuksen ja hyvinvoinnin tuesta säättäminen	-5,15 miljoonaa euroa	-10,3 miljoonaa euroa
Osan lastensuojelulain avohuollon asiakkaista siirtyminen sosiaali- huoltolain mukaisiksi asiakkuuksiksi	-2,55 miljoonaa euroa	-5,1 miljoonaa euroa
Pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasmaksun korotus	-3 miljoonaa euroa	-6 miljoonaa euroa
Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta perittävän asiakasmaksun korotus	-4,5 miljoonaa euroa	-9 miljoonaa euroa
Kuntoutuksen työtoiminnan ja sosiaalisen kuntoutuksen lakkauttaminen ja uudesta työkäisten toimintakyvyn ja osallisuuden palvelusta säättäminen	-29 miljoonaa euroa	-37 miljoonaa euroa
Uudesta työllisyyspoliittisesta tuesta säättäminen	9,6 miljoonaa euroa	12,8 miljoonaa euroa
Yhteensä	55,4 miljoonaa euroa	96,2 miljoonaa euroa

Taloudelliset vaikutukset hyvinvointialueiden talous

- Menojen vähentymiseen ja tulojen kasvuun perustuen 79,0 miljoonaa euroa vähennettäisiin rahoituslain 9 §:n nojalla hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin rahoituksesta vuodesta 2029 lähtien.
- Rahoituksen arvioidaan vähenevän täysimääräisesti vuodesta 2029 lähtien, yhteensä 80,0 miljoonalla eurolla vuonna 2028 ja yhteensä 46,0 miljoonalla eurolla vuonna 2027.
- Rahoituksen väheneminen vuonna 2029 kohdistuu 77,5 miljoonan euron osalta sosiaalihoitoon ja kotisairaanhoidon sekä kotisairaalahoidon asiakasmaksutulojen kasvuun eli 1,5 miljoonan euron osalta terveydenhoitoon.

Mitä seuraavaksi?

Valmistelun tilanne

- Hallituksen esitys annetaan lainsäädäntösuunnitelman mukaan viikolla 39
- Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan **voimaan pääosin 1.7.2027**.
- Sosiaalihuoltolain 17 § ja laki kuntouttavan työtoiminnan kumoamisesta ja laki vuoden 1982 sosiaalihuoltolain muuttamisesta tulisivat kuitenkin **voimaan jo 1.1.2027**.
- Myös asiakasmaksuihin ehdotettavat korotukset tulisivat **voimaan 1.1.2027**.
- Ehdotettu laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan **1.4.2027**.

HYVI
NVOINTI
ALU EYH
TI HYVIL ÖV
ÄL FÄ
RDS OMR
ÅDESBOL
AGET